

(N°. 16.)

*Besluit van Commissarissen Generaal over
Nederlandsch Indië, van den 9den Ja-
nuarij 1819, no. 3, waarbij gearres-
teerd wordt het Reglement op het bin-
nenlandsche bestuur en dat der financiën
op Java.*

In aanmerking genomen zijnde, dat het noodzakelijk is, om naar aanleiding van art. 61, van het Reglement op het beleid der Regering in Nederlandsch Indië, meer bijzondere bepalingen ten aanzien van het binnenlandsche bestuur op Java en dat der financiën, hetwelk daarmede naauw verbonden is, te maken, dan bij hetzelfde reglement zijn vastgesteld.

Is goedgevonden en verstaan: te arresteren, zoo als gearresteerd wordt bij deze, het Reglement op het binnenlandsche bestuur en dat der financiën op Java, te vinden in de bijlagen der notulen van dezen dag.

Accordeert met het register der handelingen
en besluiten van Commissarissen Generaal
over Nederlandsch Indië.

De Secretaris Generaal,

R. DOZIJ.

Behoort bij besluit van Commissarissen Generaal over Nederlandsch Indië, van den 9den Januarij 1849, no. 3, (Staatsblad no. 36.)

REGLEMENT op het binnenlandsche bestuur en dat der financiën op Java.

I. Van de verdeeling.

Art. 1. Het eiland Java, daaronder Madura begrepen, wordt bij deze verdeeld in de navolgende residentiën, als:

Bantam,
Batavia,
Buitenzorg,
Preanger-Regentschappen,
Krawang,
Cheribon,
Tagal,
Pakkalongang,
Samarang,
Kadoc,
Djokjokarta.
Sourakarta,
Japara en Joana,
Rembang,
Grissee,
Sourabaija,
Passarouang,
Besoekei,
Banjoewangie, en
Madura en Sumanap.

Art. 2. De grensscheidingen dezer residentiën onderling, zoowel als de onderdeeling van elke van deselve, blijven voor het tegenwoordige bestaan, met magt nogtans aan den Gouverneur Generaal in Rade, om omtrent deze geheele verdeeling, zoodanige veranderingen en verbeteringen in der tijd daar te stellen, als, bij ondervinding, blijken zal met den toenemenden staat van landbouw, handel, en andere omstandigheden nuttig te zijn.

II. Van het plaatselijke gezag, bijzonder van de Residenten.

Art. 3. Het algemeene bestuur van elke residentie wordt

toebetrouwd aan eenen Resident, met toevoeging van eenen Secretaris en zoo vele Adsistent-residenten, als tot eene goede beheering zullen noodig bevonden worden.

Art. 4. De Residenten, hunne Adsistenten en Secretarissen vermogen geen handel te drijven, geen aandeel of belang te hebben in eenige besteding, leverantie, verpachting van goederen, regten of middelen, of in eenige zaken waarover met den lande, om winst of voordeel, eenige handeling wordt aangegaan. Zij mogen wijders geene ordonnantiën of schuldvorderingen ten laste van den lande koopen of voor hunne rekening nemen.

Art. 5. Zij zullen geene giften, gaven, of geschenken, of beloften daartoe mogen ontvangen, van eenige personen, welke met hen, in hunne ambtsbetrekkingen, eenige zaken te behandelen hebben.

Art. 6. De Residenten zullen, tot hunne hulp, gebruik maken van de Inlandsche ambtenaren, die onder den titel van Regenten, of eenigen anderen, nu bestaan, of naderhand dienstig zullen geoordeeld worden.

Art. 7. De Resident is de eerste ambtenaar in zijne residentie, en oefent aldaar het hoogste plaatselijke gezag.

Art. 8. De Resident moet steeds als zijnen eersten pligt aanmerken, het algemeene Reglement van regering, de verdere bestaande algemeene en bijzondere verordeningen en bevelen, zoowel als die, welke nader door den Gouverneur Generaal, het zij in of buiten Rade, zullen worden uitgevaardigd, stiptelijk na te komen, en door zijne ondergeschikte ambtenaren, alsmede door de ingezetenen van zijne residentie, te doen nakomen. Hij mag zich nimmer eenige vertraging, schorsing of afwijking van dezelve veroorloven.

Art. 9. De Resident is belast met de handhaving van de goede orde en politie. Hij is bevoegd, daaromtrent zoodanige bevelen te geven, als de dagelijksche oefening der politie vereischt. Hij houdt, zoo veel noodig, eene gestadige correspondentie met de overige Residenten, vooral der nabij gelegen plaatsen, welke allen gehouden zijn, elkander onderling alle mogelijke hulp en bijstand te bewijzen.

Art. 10. De Resident vermag, ter handhaving van de dagelijksche politie, onder nadere goedkeuring, keuren uit te vaardigen, doch de boeten en straffen op derzelver overtreding mogen niet te boven gaan drie guldens, of eene gevangenis van acht dagen.

De Resident moet die keuren dadelijk ter kennis van den

Gouverneur Generaal brengen.

Art. 11. Het is den Resident, overigens, ten sterkste verboden, eenige algemeene reglementen of verordeningen, waaromtrent ook, uit te vaardigen; maar hij is verplicht omtrent de maatregelen, welker daargestelling hij noodig oordeelt, aan den Gouverneur Generaal eene voordragt te doen.

Art. 12. De Residenten zullen, in de oefening der politie, gebruik kunnen maken van de mandadoors, door de landeigenaren over hunne landen gesteld, indien de landeigenaren daartoe verzoek doen.

De mandadoors bekomen alsdan, te dien einde, eene aanstelling.

Art. 13. De ingezetenen op particuliere landen, zijn, even als anderen, aan het gezag van den Resident onderworpen, en de eigenaars dier landen, zijn, in de oefening der politie, aan den Resident ondergeschikt.

Art. 14. De eigenaren zullen geene Inlandsche priesters of andere Inlandsche hoofden op hunne landen toelaten, dan na voorafgaande kennisgave aan den Resident.

Art. 15. De Resident zal, in de waarneming van zijne bediening, met die klem handelen, als tot de handhaving van de wetten en het hem toebetrouwde gezag noodig is; doch tevens zich zorgvuldig onthouden van eenige harde of willekeurige behandeling der ingezetenen.

Art. 16. Hij zal bijzonderlijk zorgen, dat door niemand, wie hij zij, eenige knevelarijen, geldafpersingen, dwangarbeid, mishandelingen of willekeurigheden jegens de Inlanders gepleegd worden, maar dat hun allen volkomen regt wedervare.

Hij zal, daarom, aan alle ingezetenen de gelegenheid verschaffen, hem over hunne belangen mondeling of schriftelijk te onderhouden.

Art. 17. De Resident zal den landbouw op alle gepaste wijzen aanmoedigen, en, ter bevordering van denzelven, zoo wel als van den geoorloofden handel, alle hulp en bijstand verleen, welke met de algemeene verordeningen overeenkomstig zijn; deze handhaving wordt hem ten sterkste aanbevolen.

Art. 18. De Resident zorgt voor de rigtige beheering van 's lands domeinen en goederen in zijne residentie, en is, mitsdien, verplicht naauwkeurig toe te zien, dat geene uitbetalingen of verstrekkingen gedaan worden, dan ingevolge en overeenkomstig de algemeene of bijzondere verordenin-

gen en bevelen van den Gouverneur Generaal, het zij in of buiten Rade, of op bijzondere besluiten van den Hoofd-directeur der financiën; dat, bij de inzaam, berging, vervoer en afscheping van goederen en producten, 's lands belangen behoorlijk worden gadegeslagen; dat alle lands inkomsten, het zij uit landrenten, koffijtuinen of pachten, het zij in gelde of natura, geleverd worden op de behoorlijke tijden, en met getrouwheid worden ingevorderd, en in 's lands magazijnen of kassen regelmatig verantwoord.

Art. 19. Hij zal, te dien einde, naauwkeuriglijk toezien, dat alle ambtenaren, zoo financiële als andere, Europeanen of Inlanders, de hun toebetrouwde werkzaamheden behoorlijk uitvoeren; deze allen zijn, te dien aanzien, aan den Resident ondergeschikt.

Art. 20. In zoodanige residentiën, waar geene afzonderlijke Ontvangers van 's lands middelen zijn, zullen de Residenten als zoodanig werkzaam zijn.

Art. 21. Alle verpachtingen, mitsgaders alle leveranciën en aanbestedingen, welke in de residentiën gedaan worden, zullen plaats hebben ten overstaan van den Resident, met uitzondering echter van de zoodanige, met welke andere gezagvoerende collegiën of personen bijzonderlijk mogen worden belast.

Art. 22. De Resident zal, met getrouwheid en naauwkeurigheid, uitvoeren de bevelen, welke hem door de daartoe bevoegde hogere bestuurders worden gegeven, tot inkoop, verzending, afscheep en vervoer van eenige goederen en gelden. Hij is voor alle verzuimen en abuisen, daarin door hem begaan, verantwoordelijk.

Art. 23. De Resident is niet bevoegd, om eenige belasting op te leggen, om geene reden of voorwendsel hoe genaamd.

Hij mag in de belastingen, die bestaan, of nader door den Gouverneur Generaal in Rade zullen worden vastgesteld, geene verandering of wijziging maken; maar hij is verplicht, de bepalingen dienaangaande na te komen en te doen nakomen, zoo als zij liggen.

Zoo hem eenige twijfel of moeilijkheid in de uitvoering voorkomt, zal hij daarvan den Gouverneur Generaal kennis geven; doch inmiddels de letter der verordeningen of bevelen stiptelijk volgen.

Art. 24. De Resident maakt jaarlijks op, eenen staat van begrooting van alle inkomsten en uitgaven voor het volgende

jaar, overeenkomstig de voorschriften deswege reeds gemaakt, of nader te maken, en hij zendt denzelven, op den bepaalden tijd, aan den Hoofddirecteur van de financiën. Deze begrooting eenmaal door den Gouverneur Generaal in Rade zijnde vastgesteld, vermag de Resident daarin geene verandering te maken, nocht eenige overschrijving te doen van de eene afdeeling, onderafdeeling of bijzonderen post tot de andere, dan na bekomene uitdrukkelijke vergunning van den Gouverneur Generaal in Rade zelve.

Art. 25. De Resident draagt zorg, dat alle tractementen en pensioenen, zoo veel mogelijk, op den eersten dag der volgende maand, en dat alle andere schulden zoo spoedig mogelijk, na de bekomene bevoegdheid, worden uitbetaald.

Art. 26. Geene leveranciën uit 's lands pakhuizen zullen gedaan worden, dan op ordonnantiën van den Resident, met het toezigt over dezelve belast. Insgelijks zullen geene betalingen uit 's lands kassen geschieden, dan door de Residenten in derzelver qualiteit, als algemeene Ontvangers, of in die residentiën, alwaar algemeene Ontvangers zullen worden benoemd, op ordonnantiën van de Residenten, onder welke deze ambtenaren behooren.

Art. 27. De Resident zal geene ordonnantiën tot betaling van gelden, of verstrekking van goederen mogen verleenen, veelmin zelve eenige uitgaven vermogen te doen, dan ten gevolge van algemeene of bijzondere bevelen van den Gouverneur Generaal, of van besluiten van de Hoofddirectie der financiën; zullende hij, anders handelende, daarvoor persoonlijk verantwoordelijk zijn en de daardoor veroorzaakt wordende schade moeten vergoeden.

Art. 28. Hij zal mede geene ordonnantiën tot betaling mogen verleenen, veelmin zelve eenige betaling vermogen te doen, van pretensiën ten laste van het Gouvernement, welke voor eenige liquidatie vatbaar, of aan eenige berekening of verrekening onderworpen zijn, dan na bekomene autorisatie van de Hoofddirectie der financiën, op de straf in het voorgaande artikel bepaald.

Art. 29. De Resident ziet naauwkeuriglijk na de staten en verantwoordingen, welke hem door de Ontvangers, Pakhuismeesters en andere diergelijke ambtenaren, moeten worden toegezonden. Hij maakt daaruit de algemeene staten op, en zendt dezelve, met zijne aanmerkingen, aan den Hoofddirecteur der financiën, alles ten gevolge en overeen-

komstig de verordeningen, te dien aanzien gemaakt, of nog te maken.

Art. 30. De Resident ziet insgelijks de rekeningen en verdere stukken der aan hem ondergeschikte comptabele ambtenaren na, en zendt dezelve vervolgens, met zijne aanmerkingen, aan de Hoofddirectie der financiën, om door dezelve aan de Algemeene rekenkamer te worden geëxpedieerd.

Art. 31. De Resident houdt het toezigt over 's lands civile gebouwen en werken, mitsgaders over de bruggen en wegen in zijne residentie. Hij is bevoegd, de dagelijksche kleine gebreken te doen herstellen, en de kosten daarvan, uit den post op de begrooting te dien einde uitgetrokken, te betalen.

Art. 32. Hij vermag geene belangrijke verbeteringen of nieuwe werken aan te leggen, het zij al of niet ten koste van den lande; maar hij is gehouden, daaromtrent voorloopig de voordragt aan den Gouverneur Generaal te doen, ten einde deze, des goedvindende, die voorstellen door zoodanige ambtenaren, als met het oppertoezigt over deze werken, gebouwen, bruggen en wegen belast zijn of zullen worden, zal kunnen doen onderzoeken.

Art. 33. De Resident zal, met betrekking tot de behandeling van de criminele en civile regtspleging, zich gedragen naar de verordeningen op die onderwerpen gemaakt, of nog te maken.

Art. 34. De Resident zal zich zorgvuldiglijk wachten, om over eenige gepleegde misdaden zich zelven, of anderen, eenige afmaking of compositie te veroorloven, maar naar de pligten, hem in zijne regterlijke betrekking opgelegd, de ónschuld beschermen, de schuld naar de wetten straffen.

Art. 35. De Resident zorgt, dat de beschuldigten in de gevangenissen menschelijk behandeld worden, en geene strengere behandeling ondergaan, dan vereischt wordt, om zich van derzelver personen te verzekeren.

Art. 36. Aan alle Residenten wordt bij deze opgedragen en bevolen, om, ten aanzien van den tegenwoordigen staat der gevangenissen, de noodige en mogelijke verbeteringen voor te dragen; daarbij vooral in het oog houdende, dat de beschuldigten, zoo veel mogelijk, van de reeds veroordeelden worden afgezonderd.

Art 37. De Resident heeft het oppertoezigt over het bestuur van alle Weeshuizen, Godshuizen, en andere openbare gestichten van liefdadigheid. Aan alle Residenten wordt

bijzonderlijk opgedragen, om zich met den aard van derzelver instellingen, met de wijze, waarop de daarin bevon- den wordende personen worden verpleegd, behandeld en opgevoed, bekend te maken, ten einde zoodanige verbeteringen voor te stellen, als ten nutte van al dezelve personen strekken kunnen en als bijzonderlijk ook kunnen dienstig zijn, om de weezen tot nuttige leden der maatschappij te vormen.

Art. 33. De Resident zal, ten aanzien zijner verhouding tot de militaire magt, zich stiptelijk gedragen naar het besluit door Commissarissen Generaal op den 12den Januarij 1817 genomen.

Art. 39. De Resident zal de noodige zorg dragen, dat reizigers, vooral die in commissie reizen, het zij militaire of burgerlijke, van de noodige hulp voorzien worden.

Art. 40. De Resident is verplicht, van tijd tot tijd, zijne residentie te doorreizen, ten einde zich met de menschen en zaken bekend te maken, en aan de onderscheidene ingezetenen gelegenheid te geven, hem hunne belangen voor te dragen.

Art. 41. De Resident vermag zich niet uit zijne residentie te begeven, zonder daartoe verlof van den Gouverneur Generaal bekomen te hebben.

Art. 42. Bij overlijden, ziekte of andere wettige verhin- dering, wordt de post van Resident, bij voorraad, waarge- nomen door den Adsisent-resident, ofte wel door den Secretaris, indien op de hoofdplaats der residentie geen Adsisent-Resident bescheiden is.

Art. 43. De Resident vermag, op eigen gezag, geen zijner ondergeschikte ambtenaren, Europeërs of Inlanders, van hunne ambten te ontzetten.

Ingevalle van dringende noodzakelijkheid is hij bevoegd, die ambtenaren in hunne bediening te schorsen; maar te- vens gehouden, de zaak dadelijk ter kennis van den Gou- verneur Generaal te brengen, met zoodanige voordragt, als hij noodig oordeelt.

Art. 44. Alle Europesche ambtenaren, alle Inlandsche regenten en andere hoofden, worden door den Gouverneur Generaal in Rade aangesteld.

De aanstelling echter van boden, cipers, Inlandsche schrijvers en oppassers, wordt aan den Resident overgelaten.

De hoofden der dessa's, door de ingezetenen gekozen, worden door de Residenten bevestigd.

Art. 45. De Resident geeft aan al zijne ondergeschikte ambtenaren zoodanige bevelen, als ter uitvoering van de werkzaamheden, hem bij de algemeene en bijzondere verordeningen opgedragen, noodig zijn. Zij allen zijn gehouden, die bevelen op te volgen, voor zoo verre dezelve niet tegen de hân bekende verordeningen en bevelen van den Gouverneur Generaal, het zij in of buiten Rade, aanloopen.

Art. 46. De Resident moet van al zijne besluiten, bevelen en verrigtingen, dagelijks aanteekening houden, en het register daarvan, telken drie maanden, aan den Gouverneur Generaal inzenden.

Hij moet voorts aan den Gouverneur Generaal telkens kennis geven, van elke bijzondere belangrijke zaak, die in zijne residentie voorvalt.

Art. 47. De Resident is gehouden, aan alle collegiën en ambtenaren, zoodanige openingen, toelichtingen, hulp en bijstand te geven, als ter voldoening der aan hen opgedragen werkzaamheden noodig zijn.

Art. 48. De meer bijzondere pligten der Residenten in de onderscheiden residentiën, en derzelver verhouding tot andere inrigtingen, collegiën en ambtenaren in dezelve, wordt bij bijzondere lastbrieven of besluiten bepaald.

Art. 49. De Residenten zullen, in handen van den Gouverneur Generaal, of van dengenen, die daartoe door denzelfden mogt gemagtigd worden, afleggen den volgenden eed.

«Ik zweer, dat ik, om tot Resident te worden aangesteld, «aan niemand, wie hij zij, eenige geschenken of beloften «gegeven of gedaan heb, noch geven of doen zal.

«Dat ik gehouw en getrouw zal zijn aan Zijne Majesteit «den Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, «Groot-Hertog van Luxemburg.

«Dat ik aan den Gouverneur Generaal, des Konings «vertegenwoordiger, eerbied en gehoorzaamheid betoonen zal.

«Dat ik, in de oefening mijner ambtspligten, mij steeds «met alle getrouwheid en ijver kwijten zal, en in acht ne- «men de algemeene en bijzondere bevelen, mij ten voor- «schifte gegeven, of gegeven zullende worden.

«Dat ik wijders het belang van den lande zal behartigen, «en dat ik alle ingezetenen der residentie met regtvaardig- «heid zal behandelen, en zonder aanzien van persoon, «zonder gunst of ongunst, vriendschap of vijandschap, de «pligten, mij opgelegd, vervullen zal, en daarvan om lief «noch leed afwijken.

«Dat ik voorts alles doen zal, wat een goed en getrouw
«Resident schuldig is en behoort te doen.»

Art. 50. De Adsistent-residenten en Secretarissen leggen
in handen als voren, eenen gelijken ambtseed af, met deze
bijvoeging, voor den Adsistent-resident: «dat ik den Resident
«in de oefening zijner ambtspligten behulpzaam zal zijn, en
«zijne bevelen overeenkomstig de Instructie zal opvolgen.»

Voor den Secretaris: «dat ik getrouwelijk te boeck zal
«stellen, al hetgeen door den Resident is gedaan en besloten.»

Aldus gearresteerd bij Hunne Excellentiën de Commissarissen
Generaal over Nederlandsch Indië, den negenden
Januarij achttien honderd en negentien.

Mij bekend.

De Secretaris Generaal,

R. DOZIJ.